

28.8.22

לכבוד היועצת המשפטית לממשלה,

עו"ד גלי בהרב מיארה,

אנו, כארגונים הפעילים לביטול עסקת שנוע הנפט של קצאא, פונים אלייך כסמכות המשפטית הבכירה בממשלה, להוציא התייחסות פומבית שתתמוך בסמכותו החוקית של המשרד להגנת הסביבה להגביל את היקף הפעילות של חברות פרטיות, ציבוריות וממשלתיות אשר לפעילותן, יש פוטנציאל הרסני לטבע, או מזיק לבריאות הציבור. באופן ממוקד, אנו פונים אלייך בבקשה להביע את תמיכתך בהחלטת המשרד להגנת הסביבה, בראשותן של השרה זנדברג והמנכ"לית גלית כהן, לעצור את הסכם שינוע הנפט מהאמירויות דרך הים האדום עקב ההחלטה על "אפס תוספת סיכון במפרץ אילת"¹.

החלטה זו של המשרד להגנת הסביבה נשענה על חוות הדעת של מיטב המומחים בישראל, הסיבות לכך הן הרגישות הגבוהה של שוניות האלמוגים במפרץ אילת והמאמצים לשמרן בשל החשיבות הייחודית של שוניות אלמוגים אלו לישראל וכל העולם.² בנוסף זיהום ונזק קשה לשוניות והחופים במפרץ אילת תגרום לפגיעה קשה לתיירות בכל האזור, ותיירות היא הענף הכלכלי העקרי באילת, המפרנס עשרות אלפי תושבים באזור. בנוסף לכך הגברת שינוע נפט דרך קצאא מסכנת את מתקני ההתפלה באילת ובאשקלון ומתקנים נוספים כדוגמת אשדוד, שורק ופלמחים. מתקני התפלה אלו הם מקור מי השתיה העקרי של תושבי ישראל.

החלטת המשרד להגנת הסביבה נתמכה גם בעמדת הממשלה, לאחר ברור מקיף ומעמיק תחת מטה משרד רוה"מ, וזו לאור עתירת ארגוני הסביבה³, כנגד יסום הסכם קצאא Med-Red לשינוע מאות מליוני טון של נפט דרך מפרץ אילת וצינור קצאא לתובלה בים התיכון, ללא דיון ממשלתי. כך גם צויין במכתב החלטת מנכ"ל משרד רוה"מ (מר יאיר פינס) ומנכ"לית משרד רוה"מ החליפי (הגב' נעמה שולץ), אשר בתום הליך הבחינה הממשלתי קבעו בנובמבר 2021 כדלקמן:

"... ולאחר בחינת הסוגיה בחודשים האחרונים – תוך שמיעת משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, ותוך הידרשות לעמדותיהם של ארגוני הסביבה מזה, ושל חברת קצאא מזה; ובשים לב להתפתחויות המפורטות לעיל; מצאנו כי הסוגיה דן מטופלת על-ידי משרדי הממשלה הרלוונטיים, תוך הסתייעות בגורמי המקצוע שהעניין מצוי במומחיותם; ועל כן איננו רואים מקום או צורך במעורבות נוספת מעבר לכך"⁴.

כלומר החלטת מנכ"לי משרדי ראש הממשלה ורוה"מ החלופי לאחר ששמעו וקראו את עמדות גורמי המקצוע הבכירים ממשרדי ממשלה שונים (חוץ, אנרגיה, בטחון, אוצר, סביבה ותיירות), היתה, שהפגיעה למדינה בשל הגבלה דה-פקטו של ההסכם הנידון (במידה שכמעט מבטלת אותו), אינה כה גדולה על מנת לייצר עילה ליצירת סיכון כה חמור לערכי הטבע היחודיים של מפרץ אילת ופגיעה בתיירות והפרנסה של תושבי אילת.

¹ מכתב המנכ"לית להגנת הסביבה ראה סימוכין 3.

² שוניות האלמוגים של צפון ים סוף מפרץ עקבה/אילת עמידות יותר בפני תופעת "ההלבנה התרמית" שגורמת להלבנה ומוות של שוניות אלמוגים בכל העולם (כ-50% מאשונות האלמוגים בעולם נהרסו או נפגעו קשות מכך).

³ עתירת החברה להגנת הטבע, אט"ד וצלול בבקשה לדון בעסקת קצאא Med-Red להחלטת ממשלה, בג"צ 3072/21.

⁴ הציטוט מתשובת פרקליטות המדינה לעתירת ארגוני הסביבה הנ"ל

בעקבות החלטה זו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, ועמדות המשרדים השונים **החליטה הפרקליטות לתמוך בעמדת המשרד להגנת הסביבה במדיניותו של אפס תוספת סיכון למפרץ אילת**;

ובשל כך, בהתאם להודעת המדינה, נקבע בבג"ץ 3072/21 כך:

"נוכח הצהרת בא כוח המשיבים 5-1, 9 ו-11 (להלן: משיבי הממשלה) אותה רשמנו לפנינו, לפיה עמדת הממשלה היא שאין להתערב במדיניות המשרד להגנת הסביבה בדבר "תוספת אפס סיכון" - הודיעו באי כוח העותרות כי הם אינם עומדים על העתירה". (פסק דין בג"ץ 3072/21, א. חיות, נ. הנדל וע. פוגלמן)

כלומר, המדינה הבהירה לבית המשפט, ברחל בתך הקטנה, כי מדיניות אפס תוספת אפס סיכון במפרץ אילת של המשרד להגנת הסביבה היא מדיניות המשקפת את עמדת המדינה. בהתאם לכך החליטו ארגוני הסביבה למשוך את עתירתם, תוך שמירת זכותם לעתור מחדש, במידה ועמדה זו של המדינה תשתנה. לא רק זאת, אלא שלאור תרומת העתירה לקיום תהליך הבחינה הממשלתי בעניין הסכם Med-Red, נפסקו למשיבי הממשלה הוצאות ושכר טרחת עו"ד לכל אחת מהעותרות.

חשוב לציין שבניגוד לעמדת האוצר, כפי שהופיעה במכתב מנכ"ל משרד האוצר (מיום ה-10.2.22)⁶, היתר הרעלים והתנאים ברשיון העסק לא אפשרו בשלושה עשורים האחרונים שינוע נפט בהיקף גדול דרך מפרץ אילת, והמשרד להגנ"ס לא אישר בשום שלב את הגדלת הכמות השנתית בהיתר הרעלים או בתנאי רשיון העסק. המתקנים והנהלים שהוסיפו קצא"א לשיפור יכולות התגובה שלהם במקרה של שפך נפט או דלק לים, הן רק היענות מאוחרת מאוד לדרישות קודמות של המשרד להגנ"ס המותאמות להיקף פעילות קצא"א במפרץ אילת ב-25 שנה האחרונות (עד מקסימום 6 מכליות נפט בשנה) ולא מעבר לכך.

לאור כל השתלשלות עניינים זו, ובשל מכתב קצא"א ליועץ המשפטי ומכתב משרד האוצר למנכ"ל ראש הממשלה מ-10.2.22 הקובלים על עמדת המשרד להגנ"ס, **אנו מבקשים ממך לצאת בהצהרה פומבית שתבהיר שהחלטה שהתקבלה בדבר 'אפס תוספת זיהום למפרץ אילת' היא החלטה מקצועית, מבוססת ושקולה וכי תחת כל ממשלה שתקום בעתיד יהיה חשוב והכרחי לכבדה**.

בכבוד רב,

מור גלבוע, מנכ"ל עמותת צלול

דורית בנט, מנכ"לית, אילת אילות (חל"צ)

פרופ' נדב ששר, יו"ר עמותת הסביבה מדבר וים באילת

יוני ספיר, יו"ר עמותת שומרי הבית

גדעון ברומברג מנכ"ל ישראל, אקופיס מזה"ת

טל הולצמן, רכזת עמותת סביבה בריאה בערבה (סבב"ע)

ד"ר יונתן איקנבאום, מנהל גרינפיס ישראל

מייקל רפאל, בשם "המרד בהכחדה"

אלעד הוכמן מנכ"ל מגמה ירוקה

ד"ר דב חנין, תכנית שינוי כוון אוניברסיטת תל אביב

מכותבים:

מר אביגדור ליברמן, שר האוצר
מר גדעון סער, שר המשפטים
גב' נעמה שולץ, מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מר רם בלניקוב, מנכ"ל משרד האוצר

סימוכין:

1. תשובת המדינה לעתירת ארגוני הסביבה: צלול, "החברה להגנת הטבע" ו"אדם טבע ודין", בג"צ 3072/21 מיום 16.12.2021
2. מכתב היועצת המשפטית של המשרד להגנת הסביבה ליועץ המשפטי לממשלה ב-21-11-8, נספח מש/26 בתגובת המדינה לעתירה הנ"ל.
3. מכתב מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה למנכ"ל משרד ראש הממשלה מיום 2.11.2021 הכולל את חוות דעת מקצועית של המדענית הראשית ומנהל היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית במשרד להגנת הסביבה מש/25 בתשובת המדינה לעתירה הנ"ל.
4. עמדת ארגוני הסביבה כפי שמופיעה במכתבם מה-11.10.21 לעמיר ברקן סמנכ"ל כלכלה ותשתיות במשרד ראש הממשלה מש/20 בתשובת המדינה לעתירה הנ"ל. להלן מצורף
5. פנית קצא"א ליועץ המשפטי לממשלה מיום ה-27.10.2021 מש/23 בתשובת המדינה לבג"צ הארגונים
6. מכתב מנכ"ל משרד האוצר למנכ"ל משרד ראש הממשלה מה-10.2.2022
7. מכתב חברי הכנסת לראש הממשלה מה-20.2.2022, להלן מצורף